

Easpa Cócairí

Ceist 1 Beidh tú ag féachaint ar ball ar thuirisc faoin easpa cócairí i mbialanna na tíre. Sula bhféachann tú ar an mír, an féidir leat na focail/frásaí ar chlé a mheaitseáil leis na focail/frásaí ar dheis?

1. ganntanas	a) <i>Cork Institute of Technology</i>
2. oilte	b) <i>very taken with</i>
3. slí bheatha	c) <i>skilled</i>
4. Céim Bhaitsiléara	d) <i>crisis</i>
5. Institiúid Teicneolaíochta Chorcaí	e) <i>challenge</i>
6. an-tógtha le	f) <i>shortage</i>
7. ar chúiseanna éagsúla	g) <i>working conditions</i>
8. an earnáil	h) <i>occupation</i>
9. géarchéim	i) <i>for different reasons</i>
10. cúinsí oibre	j) <i>Bachelor's Degree</i>
11. dúshlán	k) <i>the sector</i>

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

Cad a bhí ag an duine in aice leat?
Anois, féach ar an tuairisc den chéad uair le feiceáil an féidir leat na focail sin a aithint sa mhír nuachta.

Ceist 2 Féach ar an tuairisc den dara huair agus labhair leis an duine in aice leat faoi ábhar na míre.

Ceist 3 Féach ar an tuairisc arís agus freagair na ceisteanna:

1. Cad a deir Cumann Bialann na hÉireann faoi chócairí sa tír?
2. Cad a iarrann an cumann sin ar an rialtas a dhéanamh?
3. Déan cur síos ar obair an chócaire, de réir na míre.
4. Cé mhéad cócaire a chuireann na hinstiúidí ar fáil gach bliain?
5. Cén post atá ag Adrian Gregan agus cad a bhí le rá aige faoin scéal?
6. Cad a dúirt Barra Ó Conchúir?
7. Cén fáth a moltar do chócairí dul ag obair thar lear?

Ceist 4 ‘...a gcuid...’

- A. Cén ghné den ghramadach atá i gceist leis an sampla thuas?
- B. Líon na bearnaí sna habairtí thíos. Bain úsáid as an tábla seo chun cuidiú leat más gá.

mo dhochtúir	m’aintín
do dhochtúir	d’aintín
a dhochtúir (his)	a aintín (his)
a dochtúir (her)	a haintín (her)
ár ndochtúir	ár n-aintín
bhur ndochtúir	bhur n-aintín
a ndochtúir	a n-aintín

1. Tá mo _____ (cat) ag éirí an-ramhar ar fad.
2. Tá a (their) _____ (gluaisteán) briste.
3. Nach bhfuil a (her) _____ (uncail) ag teacht?
4. Is é Jack a (his) _____ (deartháir).
5. Imríonn a (her) _____ (deirfiúr) leadóg gach tráthnóna.
6. Caithfidimid ár _____ (teach) a phéinteáil go luath.
7. Nach bhfuil do _____ (cóta) leat?
8. Is dócha go bhfuil sibh ag ithe bhur _____ (dinnéir) faoi láthair?

Ceist 5

‘...bíonn...’ agus ‘...Deir...’

1. Seo thíos na briathra mírialta san aimsir láithreach. Líon na bearnaí sa bhosca.

Abair	An ndéir tú?	Deir	Ní deir
Beir	An mbeireann sí?	Beireann	
Bí		Tá	
Clois			Ní chloiseann
Déan		Déanann	
Faigh	An bhfaigheann sibh?		
Feic			Ní fheiceann
Ith	An itheann tú?	Itheann	
Tabhair			Ní thugann
Tar	An dtagann sé?		
Téigh		Téann	

2. B

Bain úsáid as na briathra ar fad chun ceisteanna a chur ar an duine in aice leat faoina s(h)aol laethúil. Bí cúramach! Beidh sé/sí féin ag cur ceisteanna ortsa freisin.

Ceist 6

Cén post ab fhearr leat féin? Cuir uimhir 1 in aice leis an gceann sin, agus mar sin ar aghaidh go dtí go sroicheann tú an post nár mhaith leat ar chor ar bith. Cuir uimhir 10 in aice leis an gceann sin. Pléigh do chuid tuairimí leis an duine in aice leat ansin. Bí in ann a rá cén fáth ar roghnaigh tú amhlaidh.

Meicneoir
Teachta Dála
Dochtúir
Múinteoir
Ealaíontóir
Innealtóir
Leabharlannaí
Cócaire
Dlíodóir
Fear/Bean an Phoist

Treoracha agus Freagraí

Ceist 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
f	c	h	j	a	b	i	k	d	g	e

Ceist 2

Is cleachtadh cainte é seo. Tabhair deis do na foghlaimeoirí an méid a thuig siad faoin mír a phlé le chéile. Pléigh ábhar na míre leis an rang iomlán ansin.

Ceist 3

Féach an script.

Ceist 4 An Aidiacht Shealbhadh

1. Tá mo **chat** ag éirí an-ramhar ar fad.
2. Tá a **ngluaisteán** briste.
3. Nach bhfuil a **huncaíl** ag teacht?
4. Is é Jack a **dheartháir**.
5. Imríonn a **deirfiúr** leadóg gach tráthnóna.
6. Caithfidimid ár **dteach** a phéinteáil go luath.
7. Nach bhfuil do **chóta** leat?
8. Is dócha go bhfuil sibh ag ithe bhur **ndinnéir** faoi láthair?

Ceist 5

1.

Abair	An ndeir tú?	Deir	Ní deir
Beir	An mbeireann sí?	Beireann	Ní bheireann
Bí	An bhfuil sibh?	Tá	Níl
Clois	An gcloisimid?	Cloiseann	Ní chloiseann
Déan	An ndéanann sé?	Déanann	Ní dhéanann
Faigh	An bhfaigheann sibh?	Faigheann	Ní fhaigheann
Feic	An bhfeiceann sí?	Feiceann	Ní fheiceann
Ith	An itheann tú?	Itheann	Ní itheann
Tabhair	An dtugaimid?	Tugann	Ní thugann
Tar	An dtagann sé?	Tagann	Ní thagann
Téigh	An dtéann sí?	Téann	Ní théann

2. Tabhair deis do gach beirt na briathra a úsáid chun ceisteanna a chur ar a chéile.

Ceist 6

Is féidir gach grúpa a chur ag déanamh an phlé seo agus ansin na tuairimí a phlé leis an rang iomlán.

Eibhlín Ní Choistealbha

Deir Cumann Bialann¹ na hÉireann go bhfuil an ganntanas cócairí oilte sa tír seo, ag cur ardchaighdeán cócaireachta i mbaol san earnáil sin. Táthar ag iarraidh ar an rialtas eagraíocht oiliúna a bhunú chun oiliúint a chur ar a thuilleadh cócairí ach deir scoil cócairí i gCorcaigh nach aon réiteach ar an bhfadhb é eagraíocht nua a bhunú.

Grett O'Connor

Bíonn uaireanta fada² oibre, brú agus strus ag baint le gach aon slí bheatha ó am go chéile ach baineann na gnéithe seo ar fad le saol an chócaire gach aon lá. Deir Cumann Bialann na hÉireann nach bhfuil go leor cócairí á n-oiliúint sa tír seo agus go gcaithfear cláracha³ nua traenála a bhunú. Tá na mic léinn seo ag obair chun Céim Bhaitsiléara in Ealaín na Cócaireachta agus Gnó a bhaint amach, ag Institiúid Teicneolaíochta Chorcaí. Cuireann na hInstitiúidí Teicneolaíochta os cionn dhá mhíle cócaire oilte ar fáil san iomlán gach aon bhliain. Deir Adrian Gregan, ceannasaí na Rannóige Turasoireachta agus Fáilte⁴, go mbíonn an patrún céanna le feiscint⁵ go minic i measc na gcócairí. Bíonn siad an-tógtha leis an obair bhialainne, is cuma cé chomh deacair is a bhíonn sé don chéad sé nó seacht mbliana. Ina dhiaidh sin, ar chúiseanna éagsúla, fágann siad an earnáil sin chun dul ag obair i bpostanna⁶ go mbíonn uaireanta oibre níos giorra acu, níos lú oícheanta le déanamh. Deir sé nach gcabhróidh aon eagraíocht nua stáit chun an patrún sin a athrú.

Barra Ó Conchúir

Níl aon ghéarchéim ann maidir le soláthar daoine oilte, daoine proifisiúnta, daoine a bhfuil cumas iontu. An ghéarchéim atá ann ná conas iad a choimeád sa tionscal. So, caithfear cúinsí oibre rud beag níos tarraingtí a dhéanamh.

Grett O'Connor

Tá céimithe cócaireachta ó Institiúid Teicneolaíochta Chorcaí ag obair i dtríocha tír éagsúil⁷ ar fud an domhain, de réir suirbhé a rinne an coláiste le déanaí. Moltar i gcónaí do chócairí dul thar lear chun a gcuid scileanna a fhorbairt, agus a gcuid eolais ar bhia a leathnú. Ach, is é an dúshlán atá ann d'úinéirí bialann⁸ ná conas is fearr iad a mhealladh abhaile.

Grett O'Connor, Nuacht TG4, Corcaigh.

¹ *Bialanna* a deirtear

² *fhada* a deirtear

³ *cláir* an leagan caighdeánach

⁴ *fáilteachas* an téarma oifigiúil ar 'hospitality'

⁵ *feiceáil* an leagan caighdeánach

⁶ *poist* an leagan caighdeánach

⁷ *tíortha éagsúla* a deirtear

⁸ *úinéirí bialanna* a deirtear